לְזָהֵר שֶׁלֹּא יִפְלוּ שָׁם מַיִם (בית יוסף (ד"ה ומצא סתומלין) בשם ספר התרומה (סי' רלה)): **ד** כ[כ]יֵשׁ לְזָהֵר מִלְּהַשְׁלִיךְ זְרָעִים **(לא) בְּמָקוֹם יְרִידַת גְּשָׁמִים, (לב)** שֶׁפּוֹקֵן לְהַצְמִיחַ, [ל]וְאִם יַשְׁלִיךְ לְתַרְנְגוֹלִים, **לֹא יַשְׁלִיךְ אֶלָּא כְּשֶׁעוּר שֶׁיֹּאכְלוּ בּוֹ בַּיּוֹם (לג) אוֹ לְיוֹמַיִם.** וְאִם הוּא בְּמָקוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי אָדָם, מֻתָּר שֶׁאֵין סוֹפוֹ לִצְמֹחַ: **ה** [מ]עֲשָׂבִים שֶׁעָלוּ עַל **אֹזֶן הַכְּלִי (לד)** מִלַּחוּת הַכֶּלִי, חֲשׁוּבִים כְּמְחֻבָּרִים לַקַּרְקַע וַהֲתוֹלְשָׁן **(לה) חַיָּב:** [נ]עֲשָׂבִים שֶׁתָּחְבָן בְּעָפָר מִבְּעוֹד **יוֹם (לו) כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ לַחִים, מֻתָּר (לז) לֶאֱחֹז בָּעֲלִים (לח) וּלְהוֹצִיאָן, (לט)** [ס]וְהוּא שֶׁלֹּא הִשְׁרִישׁ וְגַם צָרִיךְ שֶׁאֵינוֹ **רוֹצֶה בְּהִשָּׁרְשָׁתָן.** (מ) [א]אֲבָל אִם נִתְּפַּזֵּר לְזָרִיעָה, אָסוּר: **ז** (מא) [ע]אָסוּר לְתְלֹשׁ אֲפִלּוּ * מֵעֲצִין (מב) שֶׁאֵינוֹ **נָקוּב:** **ח** [פ]עֲצִין (פֵּרוּשׁ חֲצִי כַּד שֶׁזּוֹרְעִים שָׁם עֲשָׂבִים) (ערוך (ערך גפסר ו)), (מג) * אֲפִלּוּ אֵינוֹ נָקוּב, **יֵשׁ לְזָהֵר מִלִּטְלוֹ מֵעַל גַּבֵּי קַרְקַע וּלְהַנִּיחוֹ (מד)** * עַל גַּבֵּי יְתֵדוֹת **(מה) אוֹ אִיפְכָּא, בֵּין שֶׁהוּא שֶׁל עֵץ בֵּין שֶׁל חָרֶס.**

פְּטוּרִי דְּשַׁבָּת חִגֵּן מִשְׁלְשָׁה, צִיְּנְתִּיו בְּסִימָן שכ"ח סוֹף סְעִיף כ"ח. **פ** מִדִּבְרֵי הַגְּהוֹת אֲשֵׁרִי (פ"ח סי' ב) שֶׁכָּתַב עַל פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י (ד"ה הא') בְּהָא דְּפַרְפִּישָׁא שָׁם פ"א (ע"ב).

בְּאֵר הֵיטֵב

לְפִי זֶה אֲפִלּוּ בְּגִנַּת חֲבֵרוֹ נְמִי אָסוּר וְעַיֵּן סָעִיף קָטָן ה' מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם בְּשֵׁם הַמַּגֵּן אַבְרָהָם: **ז** (מ) **נָקוּב.** מֻשְׁמָע דְּחִיּוּבָא לֵיכָּא, וְלֹא דְּמֵי לְדִסְעִיף ה' בַּעֲשָׂבִים בְּאֹזֶן הַכְּלִי דְּחִיּוּבָא הָוֵי, דְּהָתָם דֶּרֶךְ זְרִיעָה בְּכָךְ. גְּמָרָא (קח:). וְעַיֵּן בֵּית יוֹסֵף דְּאֲפִלּוּ מֻנָּח בַּעֲלִיָּה אָסוּר לְתְלֹשׁ מִמֶּנּוּ עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּלְפִי זֶה אֲפִלּוּ בְּגִנַּת חֲבֵרוֹ יֵשׁ לְזָהֵר: **ד (לא) בְּמָקוֹם יְרִידַת גְּשָׁמִים.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁהַמָּקוֹם הַהוּא לַח מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים שָׁרָגִיל לֵירֵד שָׁם, וְהוּא הַדִּין שֶׁאָר מְקוֹמוֹת לַחִין כְּהַאי גַּוְנָא: **(לב) שֶׁפּוֹקֵן לְהַצְמִיחַ.** פֵּרוּשׁ (כו) שֶׁיִּצְמְחוּ מֵחֲמַת הָרְטִיבוּת כְּדֶרֶךְ כָּל תְּבוּאָה כְּשֶׁנּוֹתְנִים אוֹתָהּ בְּמַיִם וּכְדִלְקַמָּן סָעִיף י"א, אוֹ אֲפִלּוּ דִּבְזְמַן מְרֻבֶּה יִשְׁתָּרֵשׁ בַּקַּרְקַע. **(לג) אוֹ לְיוֹמַיִם.** דִּבְזְמַן מוּעָט כָּזֶה לֹא יִצְמְחוּ וְכָל שֶׁכֵּן דְּלֹא יִשְׁתָּרְשׁוּ בַּקַּרְקַע. מַה שֶּׁאֵין כֵּן לִשְׁלֹשָׁה יָמִים וְיוֹתֵר יִצְמְחוּ הַזְּרָעִים וְיִתְחַיֵּב לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם זוֹרֵעַ, גַּם לְחַד דַּעָה בְּיוֹרֶה דַּעָה סִימָן רצ"ג (ס"ג) כָּל שֶׁעוֹד הַשְׁרָשָׁה אֵינוֹ אֶלָּא שְׁלֹשָׁה יָמִים [עַיֵּן שָׁם בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה (סק"ה)]. וְדַע דְּמַיְירֵי דְּהִשְׁלִיךְ אֶת הַזְּרָעִים בְּפַעַם אַחַת, דְּאִי לָאו הָכִי אָסוּר לְהָכִין לִימֵי הַחֹל [תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס"ק יב)]: **ה (לד) מִלַּחוּת הַכֶּלִי.** כְּמוֹ שֶׁמְּצוּי בִּדְלִי שֶׁשּׁוֹאֲבִין בּוֹ תָּמִיד שֶׁגְּדֵלִין בּוֹ כְּמִין פִּטְרִיּוֹת: **(לה) חַיָּב.** מִשּׁוּם עוֹקֵר דָּבָר מִגִּדּוּלוֹ דְּהוּא תּוֹלָדַת קוֹצֵר. וְלֹא דָּמֵי לְעֻצִּין שֶׁאֵינוֹ נָקוּב דְּהַתּוֹלֵשׁ מִמֶּנּוּ פָּטוּר מִשּׁוּם דְּאֵינוֹ מְחֻבָּר בְּקַרְקַע עוֹלָם, דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּאֵין דֶּרֶךְ זְרִיעָה שָׁם מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא דְּעִקַּר גִּדּוּלָן כֵּן. וְהוּא הַדִּין הַתּוֹלֵשׁ כִּישׁוּת מֵהַיְמֵי וְהֵיגֵי [פֵּרוּשׁ קוֹצִים], אַף עַל פִּי שֶׁגַּם הַכִּישׁוּת אֵינָהּ מְחֻבֶּרֶת לַקַּרְקַע אֲפִלּוּ הָכִי חַיָּב מִשּׁוּם עוֹקֵר דָּבָר מִגִּדּוּלוֹ [גְּמָרָא (קו:)]: **ו (לו) כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ לַחִים.** כְּגוֹן עֲשָׂבִים שֶׁהֵם נוֹיִים לְמַרְאֶה וּלְהָרִיחַ וּמְמַלְּאִין כַּד עָפָר לַח וְתוֹחֲבִין אוֹתוֹ לְתוֹכוֹ [רַשִׁ"י (ג: ד"ה סליקוסתא)]. (כז) וְהוּא הַדִּין אִם תּוֹחֲבָן בַּקַּרְקַע כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּן שֶׁיִּשְׁתָּרְשׁוּ שָׁם: **(לז) לֶאֱחֹז בָּעֲלִים.** אִם רוֹצֶה לְהָרִיחַ בָּהֶם. (כח) וְלֹא מַצְרִינַן לֵיהּ לִנְעֹץ וְלִשְׁלֹף בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְלַחֲזֹר וְלִנְעֹץ עַד כְּדֵי לְהָרְחִיב מְקוֹם מוֹשָׁבָהּ בָּעָפָר עַד שֶׁלֹּא יָזִיז הָעָפָר בְּשֶׁלִּיפָתוֹ בְּשַׁבָּת, דַּאֲפִלּוּ יָזִיז הָעָפָר לֵית לָן בֵּהּ שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מְטַלְטֵל הָעָפָר בְּיָדָיו אֶלָּא עַל יְדֵי הָעֲשָׂבִים וְאֵינוֹ אֶלָּא טִלְטוּל מִן הַצַּד דְּשָׁרֵי, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן שי"א בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ"ח מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם בְּשֵׁם הָאַחֲרוֹנִים: **(לח) וּלְהוֹצִיאָן.** (כט) לְהַחֲזִירָן אַחַר כָּךְ לִמְקוֹמָן (ל) אִם לֹא נִסְתַּם הַנֶּקֶב מִשֶּׁהוֹצִיאָן: **(לט) וְהוּא שֶׁלֹּא הִשְׁרִישׁ.** כְּגוֹן קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים, דְּאָז בְּוַדַּאי לֹא הִשְׁרִישׁ דְּאִם הִשְׁרִישׁ פְּשִׁיטָא שֶׁאָסוּר לְהוֹצִיאָם שֶׁהֲרֵי הוּא עוֹקֵר דָּבָר מִגִּדּוּלוֹ: **(מ) אֲבָל אִם נִתְּפַּזֵּר לִזְרִיעָה.** דְּכֵיוָן שֶׁהֵם תְּחוּבִין וּטְמוּנִים בַּקַּרְקַע כִּשְׁאָר זְרָעִים וְגַם מִתְכַּוֵּן לִזְרָעָם, (לא) גָּזְרוּ בְּהוּ רַבָּנָן דְּלֹא לֵיתֵי לְאַחֲלוּפֵי לִתְלֹשׁ לְאַחַר הַשְּׁרָשָׁה: **ז (מא) אָסוּר לְתְלֹשׁ.** וְהוּא הַדִּין שֶׁאָסוּר לְהַשְׁקוֹת הַזְּרָעִים שֶׁבְּתוֹךְ הָעֲצִין, וַאֲפִלּוּ (לא) אִם הָעֲצִין הוּא מֻנָּח בַּעֲלִיָּה גַּם כֵּן יֵשׁ אִסּוּר בְּכָל זֶה: **(מב) שֶׁאֵינוֹ נָקוּב.** אֲבָל מֵעֲצִין נָקוּב חִיּוּבָא נְמִי יֵשׁ בָּזֶה, לְפִי שֶׁיּוֹנֵק מִן הַקַּרְקַע עַל יְדֵי הַנֶּקֶב שֶׁמֵּרִיחַ לַחְלוּחִית הַקַּרְקַע דֶּרֶךְ שָׁם. וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה הַנֶּקֶב קָטָן כָּךְ שֶׁהוּא בְּכַדֵּי שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ שֹׁרֶשׁ קָטָן (לג) שֶׁהוּא פְּחוֹת מִכַּזַּיִת, (לה) וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה הַנֶּקֶב בִּדְפֶקֶן הָעֲצִין, כֵּיוָן (לו) שֶׁהוּא כְּנֶגֶד מַה שֶּׁטָּמוּן מִן הַגַּזִּית בָּעָפָר וְכָל שֶׁכֵּן אִם הוּא בְּשׁוּלֵי נֶגֶד הַשֹּׁרֶשׁ: **ח (מג) אֲפִלּוּ אֵינוֹ נָקוּב.** דְּגַם בָּזֶה יֵשׁ חֲשַׁשׁ תְּלִישָׁה מִדְּרַבָּנָן מִפְּנֵי שֶׁמַּפְסִיק יְנִיקָתוֹ מֵעֵט, (לז) וְכָל שֶׁכֵּן אִם הָעֲצִין הוּא נָקוּב דְּצָרִיךְ לְזֶה יֵשׁ: **(מד) עַל גַּבֵּי יְתֵדוֹת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף שֶׁאֵינוֹ מַפְסִיק שׁוּם דָּבָר בֵּין הָעֲצִין לְהַקַּרְקַע, וְכָל שֶׁכֵּן אִם מַעֲמִידוֹ עַל גַּבֵּי עֲצִים אוֹ עַל גַּבֵּי בְּגָדִים דְּיֵשׁ בָּזֶה אִסּוּרָא, וְאִם הוּא עוֹשֶׂה כֵּן בְּעֲצִין נָקוּב יֵשׁ בָּזֶה תְּלִישָׁה וּנְטִיעָה מִן הַתּוֹרָה [בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה כתב רש"י)]. וְעַל כֵּן יֵשׁ לְזָהֵר מְאֹד בִּכְלִי עִם עֲשָׂבִי בִּשָּׂם שֶׁרָגִיל לִהְיוֹת בַּבַּיִת. (לח) שֶׁלֹּא לִטְלוֹ מִן הַקַּרְקַע וּלְהַנִּיחוֹ עַל גַּבֵּי הַשֻּׁלְחָן אוֹ לְהֶפֶךְ: **(מה) אוֹ אִיפְכָּא.** מִשּׁוּם הַכְלִי עִם עֲשָׂבִי בִּשָּׂם שֶׁרָגִיל לִהְיוֹת בַּבַּיִת. (לח) שֶׁלֹּא לִטְלוֹ מִן הַקַּרְקַע וּלְהַנִּיחוֹ עַל גַּבֵּי הַשֻּׁלְחָן אוֹ לְהֶפֶךְ: **(מה) אוֹ אִיפְכָּא.** מִשּׁוּם

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּלְפִי זֶה אֲפִלּוּ בְּגִנַּת חֲבֵרוֹ יֵשׁ לְזָהֵר: **ד (לא) בְּמָקוֹם יְרִידַת גְּשָׁמִים.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁהַמָּקוֹם הַהוּא לַח מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים שָׁרָגִיל לֵירֵד שָׁם, וְהוּא הַדִּין שֶׁאָר מְקוֹמוֹת לַחִין כְּהַאי גַּוְנָא: **(לב) שֶׁפּוֹקֵן לְהַצְמִיחַ.** פֵּרוּשׁ (כו) שֶׁיִּצְמְחוּ מֵחֲמַת הָרְטִיבוּת כְּדֶרֶךְ כָּל תְּבוּאָה כְּשֶׁנּוֹתְנִים אוֹתָהּ בְּמַיִם וּכְדִלְקַמָּן סָעִיף י"א, אוֹ אֲפִלּוּ דִּבְזְמַן מְרֻבֶּה יִשְׁתָּרֵשׁ בַּקַּרְקַע. **(לג) אוֹ לְיוֹמַיִם.** דִּבְזְמַן מוּעָט כָּזֶה לֹא יִצְמְחוּ וְכָל שֶׁכֵּן דְּלֹא יִשְׁתָּרְשׁוּ בַּקַּרְקַע. מַה שֶּׁאֵין כֵּן לִשְׁלֹשָׁה יָמִים וְיוֹתֵר יִצְמְחוּ הַזְּרָעִים וְיִתְחַיֵּב לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם זוֹרֵעַ, גַּם לְחַד דַּעָה בְּיוֹרֶה דַּעָה סִימָן רצ"ג (ס"ג) כָּל שֶׁעוֹד הַשְׁרָשָׁה אֵינוֹ אֶלָּא שְׁלֹשָׁה יָמִים [עַיֵּן שָׁם בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה (סק"ה)]. וְדַע דְּמַיְירֵי דְּהִשְׁלִיךְ אֶת הַזְּרָעִים בְּפַעַם אַחַת, דְּאִי לָאו הָכִי אָסוּר לְהָכִין לִימֵי הַחֹל [תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס"ק יב)]: **ה (לד) מִלַּחוּת הַכֶּלִי.** כְּמוֹ שֶׁמְּצוּי בִּדְלִי שֶׁשּׁוֹאֲבִין בּוֹ תָּמִיד שֶׁגְּדֵלִין בּוֹ כְּמִין פִּטְרִיּוֹת: **(לה) חַיָּב.** מִשּׁוּם עוֹקֵר דָּבָר מִגִּדּוּלוֹ דְּהוּא תּוֹלָדַת קוֹצֵר. וְלֹא דָּמֵי לְעֻצִּין שֶׁאֵינוֹ נָקוּב דְּהַתּוֹלֵשׁ מִמֶּנּוּ פָּטוּר מִשּׁוּם דְּאֵינוֹ מְחֻבָּר בְּקַרְקַע עוֹלָם, דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּאֵין דֶּרֶךְ זְרִיעָה שָׁם מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא דְּעִקַּר גִּדּוּלָן כֵּן. וְהוּא הַדִּין הַתּוֹלֵשׁ כִּישׁוּת מֵהַיְמֵי וְהֵיגֵי [פֵּרוּשׁ קוֹצִים], אַף עַל פִּי שֶׁגַּם הַכִּישׁוּת אֵינָהּ מְחֻבֶּרֶת לַקַּרְקַע אֲפִלּוּ הָכִי חַיָּב מִשּׁוּם עוֹקֵר דָּבָר מִגִּדּוּלוֹ [גְּמָרָא (קו:)]: **ו (לו) כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ לַחִים.** כְּגוֹן עֲשָׂבִים שֶׁהֵם נוֹיִים לְמַרְאֶה וּלְהָרִיחַ וּמְמַלְּאִין כַּד עָפָר לַח וְתוֹחֲבִין אוֹתוֹ לְתוֹכוֹ [רַשִׁ"י (ג: ד"ה סליקוסתא)]. (כז) וְהוּא הַדִּין אִם תּוֹחֲבָן בַּקַּרְקַע כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּן שֶׁיִּשְׁתָּרְשׁוּ שָׁם: **(לז) לֶאֱחֹז בָּעֲלִים.** אִם רוֹצֶה לְהָרִיחַ בָּהֶם. (כח) וְלֹא מַצְרִינַן לֵיהּ לִנְעֹץ וְלִשְׁלֹף בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְלַחֲזֹר וְלִנְעֹץ עַד כְּדֵי לְהָרְחִיב מְקוֹם מוֹשָׁבָהּ בָּעָפָר עַד שֶׁלֹּא יָזִיז הָעָפָר בְּשֶׁלִּיפָתוֹ בְּשַׁבָּת, דַּאֲפִלּוּ יָזִיז הָעָפָר לֵית לָן בֵּהּ שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מְטַלְטֵל הָעָפָר בְּיָדָיו אֶלָּא עַל יְדֵי הָעֲשָׂבִים וְאֵינוֹ אֶלָּא טִלְטוּל מִן הַצַּד דְּשָׁרֵי, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן שי"א בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ"ח מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם בְּשֵׁם הָאַחֲרוֹנִים: **(לח) וּלְהוֹצִיאָן.** (כט) לְהַחֲזִירָן אַחַר כָּךְ לִמְקוֹמָן (ל) אִם לֹא נִסְתַּם הַנֶּקֶב מִשֶּׁהוֹצִיאָן: **(לט) וְהוּא שֶׁלֹּא הִשְׁרִישׁ.** כְּגוֹן קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים, דְּאָז בְּוַדַּאי לֹא הִשְׁרִישׁ דְּאִם הִשְׁרִישׁ פְּשִׁיטָא שֶׁאָסוּר לְהוֹצִיאָם שֶׁהֲרֵי הוּא עוֹקֵר דָּבָר מִגִּדּוּלוֹ: **(מ) אֲבָל אִם נִתְּפַּזֵּר לִזְרִיעָה.** דְּכֵיוָן שֶׁהֵם תְּחוּבִין וּטְמוּנִים בַּקַּרְקַע כִּשְׁאָר זְרָעִים וְגַם מִתְכַּוֵּן לִזְרָעָם, (לא) גָּזְרוּ בְּהוּ רַבָּנָן דְּלֹא לֵיתֵי לְאַחֲלוּפֵי לִתְלֹשׁ לְאַחַר הַשְּׁרָשָׁה: **ז (מא) אָסוּר לְתְלֹשׁ.** וְהוּא הַדִּין שֶׁאָסוּר לְהַשְׁקוֹת הַזְּרָעִים שֶׁבְּתוֹךְ הָעֲצִין, וַאֲפִלּוּ (לא) אִם הָעֲצִין הוּא מֻנָּח בַּעֲלִיָּה גַּם כֵּן יֵשׁ אִסּוּר בְּכָל זֶה: **(מב) שֶׁאֵינוֹ נָקוּב.** אֲבָל מֵעֲצִין נָקוּב חִיּוּבָא נְמִי יֵשׁ בָּזֶה, לְפִי שֶׁיּוֹנֵק מִן הַקַּרְקַע עַל יְדֵי הַנֶּקֶב שֶׁמֵּרִיחַ לַחְלוּחִית הַקַּרְקַע דֶּרֶךְ שָׁם. וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה הַנֶּקֶב קָטָן כָּךְ שֶׁהוּא בְּכַדֵּי שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ שֹׁרֶשׁ קָטָן (לג) שֶׁהוּא פְּחוֹת מִכַּזַּיִת, (לה) וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה הַנֶּקֶב בִּדְפֶקֶן הָעֲצִין, כֵּיוָן (לו) שֶׁהוּא כְּנֶגֶד מַה שֶּׁטָּמוּן מִן הַגַּזִּית בָּעָפָר וְכָל שֶׁכֵּן אִם הוּא בְּשׁוּלֵי נֶגֶד הַשֹּׁרֶשׁ: **ח (מג) אֲפִלּוּ אֵינוֹ נָקוּב.** דְּגַם בָּזֶה יֵשׁ חֲשַׁשׁ תְּלִישָׁה מִדְּרַבָּנָן מִפְּנֵי שֶׁמַּפְסִיק יְנִיקָתוֹ מְעַט, (לז) וְכָל שֶׁכֵּן אִם הָעֲצִין הוּא נָקוּב דְּצָרִיךְ לְזֶה יֵשׁ: **(מד) עַל גַּבֵּי יְתֵדוֹת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף שֶׁאֵינוֹ מַפְסִיק שׁוּם דָּבָר בֵּין הָעֲצִין לְהַקַּרְקַע, וְכָל שֶׁכֵּן אִם מַעֲמִידוֹ עַל גַּבֵּי עֲצִים אוֹ עַל גַּבֵּי בְּגָדִים דְּיֵשׁ בָּזֶה אִסּוּרָא, וְאִם הוּא עוֹשֶׂה כֵּן בְּעֲצִין נָקוּב יֵשׁ בָּזֶה תְּלִישָׁה וּנְטִיעָה מִן הַתּוֹרָה [בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה כתב רש"י)]. וְעַל כֵּן יֵשׁ לְזָהֵר מְאֹד בִּכְלִי עִם עֲשָׂבִי בִּשָּׂם שֶׁרָגִיל לִהְיוֹת בַּבַּיִת. (לח) שֶׁלֹּא לִטְלוֹ מִן הַקַּרְקַע וּלְהַנִּיחוֹ עַל גַּבֵּי הַשֻּׁלְחָן אוֹ לְהֶפֶךְ: **(מה) אוֹ אִיפְכָּא.** מִשּׁוּם

בְּאוּר הֲלָכָה

מְזַבֵּל תּוֹלַדְתּ חוֹרֵשׁ הוּא, עַד כָּאן לָשׁוֹנוֹ. וְלֹא נָהֲגוּ הָעוֹלָם לְזָהֵר בָּזֶה כְּלָל, וְגַם מִשְּׁבַּת פ"א עַמּוּד ב' מוּכָח שֶׁלֹּא כְּדִבְרָיו, דַּהֲלֹא אִי אֶפְשָׁר לְגַדּוֹלִים בְּלֹא קְטַנִּים וְלִדְבָרָיו הָיָה אָסוּר גַּם לְפָנוֹת עַל שְׂדֵה נִיר בְּשַׁבָּת מַחֲמַת חֲרִישָׁה, וְלֹא מָשְׁמַע שָׁם כֵּן. עַיֵּן שָׁם:

ז * **מֵעֲצִין שֶׁאֵינוֹ נָקוּב.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק מב). וְדַע, דִּבְחִשָּׁן מִשְׁפָּט סִימָן ר"ב סָעִיף (ב') [י"ב] מוּבָא מַפְלֶגֶת דְּיֵשׁ **אוֹמְרִים דְּבַעֲצִיץ עַץ אֲפִלּוּ אֵינָהּ נְקוּבָה כְּנִקּוּבָה דְּמֵיָא** מִשּׁוּם דְּעֵץ מִתְלַחְלֵחַ וְיוֹנֵק מֵהַקַּרְקַע וְלֹא בְּעֵינָן נְקוּבָה רַק גִּבֵּי כְּלֵי חֶרֶס, **וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאַדְרַבָּה בְּחֶרֶס לֹא בְּעֵינָן נְקוּבָה מִשּׁוּם דְּדָמְיָא לְעָפָר מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעֵץ,** עַיֵּן שָׁם. **וְכֵאֶמְת יֵשׁ עוֹד שִׁטָּה שְׁלִישִׁית** מִדְּבָאָה בְּתוֹסֶפוֹת מְנָחוֹת פ"ה (ע"א ד"ה כאן), עַיֵּן שָׁם, **דְּבְחֶרֶס בְּעֵי נְקוּבָה וּבְעֵץ אֲפִלּוּ נָקוּב כְּאֵינוֹ נָקוּב דְּמֵיָא וְאֵין כָּאן מָקוֹם לְהָאֲרִיךְ:**

ח * **אֲפִלּוּ אֵינוֹ נָקוּב.** לְכָאוֹרָה הַטַּעַם דְּסָכְיְרָא לֵיהּ דִּבְנָקוּב יֵשׁ אִסּוּר דְּאוֹרְיְתָא וּכְדַעַת הָרַמְבַּ"ם (פ"ח ה"ג) לְכָךְ הֶחְמִיר בְּאֵינוֹ נָקוּב עַל כָּל פָּנִים מִדְּרַבָּנָן, אֲבָל אִם כֵּן לֹא הָיָה לוֹ לְסִתֹּם בְּשו"ב סָעִיף ג' דְּצוֹרוֹר שֶׁעָלוּ בּוֹ עֲשָׂבִים מַתִּר לְקַנְּחַ בּוֹ דְּמִשְּׁמַע אֲפִלּוּ לְהַגְבִּיהוֹ מִן הָאָרֶץ, דְּאֵין מַתִּירִין אִסּוּר דְּאוֹרְיְתָא בְּשֶׁבִיל זֶה, אֶלָּא וַדַּאי דְּסָכְיְרָא לֵיהּ לְהַמְחַבַּר שָׁם כְּשִׁטַּת רַשִׁ"י (פא: ד"ה חייב) וְתוֹסָפוֹת שָׁם (שם ד"ה והניחו) וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם שָׁם (סק"ג), אֶלָּא הַנָּכוֹן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַגְּרַ"א דְּחִשֵּׁשׁ לְשִׁטַּת הַסּוֹבְרִים דְּאֲחָזָה מְהֻנֵּי כֵּלִים אֵינוֹ נָקוּב כְּנָקוּב דְּמֵיָא, וְחֵשׁ לִשְׁנֵי הַפֵּרוּשִׁים, וּתְמִיהָה עַל בְּאֵר הַגּוֹלָה שֶׁצִּיֵּן עַל הַמְחַבֵּר שֶׁהוּא מֵהַגְּהוֹת אֲשֵׁרִי (פ"ח סי' ב) וּבְהָדָיָא אִיתָא שָׁם עֲצִין נָקוּב:

* **עַל גַּבֵּי יְתֵדוֹת.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק מד) **לְעִנְיַן עֲצִין עִם עִשְׂבֵי בְּשָׂמִים.**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ד (מ) נִשְׁמַת אָדָם (כללי יא אות א): **ו (מ)** כֵּן אִיתָא בְּרַי"ף (כג.) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים וְכֵן מֻשְׁמָע לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ: **(מא)** גְּמָרָא (נ:-נא.): **(מב)** כֵּן אִיתָא בְּמָאירִי (נ: ד"ה אגודה) וְהָרֵיא וְכֵן מֻשְׁמָע קְצָת בְּרַשִׁ"י (שם ד"ה סליקוסתא) וְכֵן כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (כלל יב ס"ג): **(מג)** דְּאִי לָאו הָכִי אָסוּר לְדַעַת הָרַב הַמַּגִּיד (פכ"ה הט"ו) וְהוּבָא לְעֵיל בְּשו"ע סָעִיף קָטָן כ"א בְּמַגֵּן אַבְרָהָם וְעַיֵּן שָׁם בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ל) שֶׁמַּסְקִים כְּמוֹ כֵן: **(מד)** תּוֹסָפוֹת (נ: ד"ה הטומן) וְרַמְבַּ"ן (שם, ד"ה אם היו) וְרַשְׁבָּ"א (ד"ה יש ספרים דגרסי) וְרַ"ן (כג: ד"ה אמר רב הונא) וְרוֹקֵחַ (סי' נט) וּמָאירִי (שם ד"ה הטומן). **וְהָא דְּהִקְשָׁה הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּסִימָן שי"א סָעִיף קָטָן (כ"א) [כ"ב]** וּכְבָר הִקְדִּימוֹ בָּזֶה בְּדִרְכֵי מֹשֶׁה בְּסִימָן זֶה מֵרַבֵּנוּ יְרוּחָם, אֲבָל לְפָלָא שֶׁהִזְכִּירוּ בְּשֵׁם הַגְּאוֹנִים בְּנָתִיב י"ב בְּחֵלֶק י"ב וְלֹא נִזְכַּר שָׁם מְאוּמָה רַק בְּחֵלֶק ח' מֵהַגְּמָרָא דְּשַׁבָּת מ"ה (ע"א) שֶׁהֲבִיא הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (שם), עַיֵּן שָׁם, **בְּבֵר תַּרֵץ הַמָּאירִי שָׁם** (מה. ד"ה חייבים) **דְּמַיְירֵי שֶׁהָיוּ הַחִטִּין מְגֻלִּין לְמַעְלָה:** **ז (נב)** מָגֵן

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הֲרִב: א] ובשו"ע הרב (סי' שי ס"ב) התיר אפילו בחיטים הזרועים בקרקע אם עדיין לא השרישו, וכן מבואר דעתו בסימן שי"א (סי"ד).

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הַגָּה: יְחוּר שֶׁל אִילָן *שֶׁנִּפְשַׁח מֵעֲרֶב שַׁבָּת מִן הָאִילָן וּבוֹ פֵּרוֹת, מֻתָּר לְתֵלֶשׁ הַפֵּרוֹת מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת (רבינו ירוחם נתיב י״ב חלק ב׳) (ח׳]): **ט** [צ]**צְנוֹר הַמְקַלֵּחַ מַיִם מִן הַגֶּג שֶׁעָלוּ בּוֹ קַשִּׁים** (מו) **וַעֲשָׂבִים שֶׁסּוֹתְמִים וּמְעַכְּבִים קִלּוּחוֹ וּמֵימָיו יוֹצְאִים וּמִתְפַּשְּׁטִים בַּגֶּג וְדוֹלְפִים לַבַּיִת,** (מז) **מִמֵּעֲכָן בְּרַגְלוֹ * בְּצִנְעָה, דְּכֵיוָן דִּמְתַקֵּן עַל יְדֵי שְׁנוּי הוּא שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶלָּא בְּרַגְלָיו, בְּמָקוֹם פָּסִידָא לֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן:** י [ק]**הֶדֵס מְחֻבָּר,** (מח) **מֻתָּר** (ט) **לְהָרִיחַ בּוֹ. [*] אֲבָל אֶתְרוֹג וְתַפּוּחַ וְכָל דָּבָר הָרָאוּי לַאֲכִילָה, אָסוּר לְהָרִיחַ בּוֹ בְּמְחֻבָּר שֶׁמָּא** (מט) **יִקַּח אוֹתוֹ לְאָכְלוֹ: יא** (נ) [ר]**הַשּׁוֹרֶה חִטִּים וּשְׁעוֹרִים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶם בְּמַיִם, הֲרֵי זֶה** (נא) **תּוֹלָדָת זוֹרֵעַ וְחַיָּב** (י) (נב) **בְּכָל שֶׁהוּא.** הַגָּה: וּמֻתָּר (נג) לְהַעֲמִיד (יפ) עֲנָפֵי אִילָנוֹת בְּמַיִם בְּשַׁבָּת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיוּ בָּהֶם פֵּרוֹחִים כְּבָר שִׁיעוּר שֶׁל אִילָן *שֶׁנִּפְשַׁח מֵעֲרֶב שַׁבָּת מִן הָאִילָן וּבוֹ פֵּרוֹת, מֻתָּר לְתֵלֶשׁ הַפֵּרוֹת מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת (רבינו ירוחם נתיב י״ב חלק ב׳) (ח׳]): **ט** [צ]**צְנוֹר הַמְקַלֵּחַ מַיִם מִן הַגֶּג שֶׁעָלוּ בּוֹ קַשִּׁים** (מו) **וַעֲשָׂבִים שֶׁסּוֹתְמִים וּמְעַכְּבִים קִלּוּחוֹ וּמֵימָיו יוֹצְאִים וּמִתְפַּשְּׁטִים בַּגֶּג וְדוֹלְפִים לַבַּיִת,** (מז) **מִמֵּעֲכָן בְּרַגְלוֹ * בְּצִנְעָה, דְּכֵיוָן דִּמְתַקֵּן עַל יְדֵי שְׁנוּי הוּא שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶלָּא בְּרַגְלָיו, בְּמָקוֹם פָּסִידָא לֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן:** י [ק]**הֶדֵס מְחֻבָּר,** (מח) **מֻתָּר** (ט) **לְהָרִיחַ בּוֹ. [*] אֲבָל אֶתְרוֹג וְתַפּוּחַ וְכָל דָּבָר הָרָאוּי לַאֲכִילָה, אָסוּר לְהָרִיחַ בּוֹ בְּמְחֻבָּר שֶׁמָּא** (מט) **יִקַּח אוֹתוֹ לְאָכְלוֹ: יא** (נ) [ר]**הַשּׁוֹרֶה חִטִּים וּשְׁעוֹרִים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶם בְּמַיִם, הֲרֵי זֶה** (נא) **תּוֹלָדָת זוֹרֵעַ וְחַיָּב** (י) (נב) **בְּכָל שֶׁהוּא.** הַגָּה: וּמֻתָּר (נג) לְהַעֲמִיד (יפ) עֲנָפֵי אִילָנוֹת בְּמַיִם בְּשַׁבָּת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיוּ בָּהֶם פֵּרוֹחִים כְּבָר שִׁיעוּר שֶׁל אִילָן *שֶׁנִּפְשַׁח מֵעֲרֶב שַׁבָּת מִן הָאִילָן וּבוֹ פֵּרוֹת, מֻתָּר לְתֵלֶשׁ הַפֵּרוֹת מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת (רבינו ירוחם נתיב י״ב חלק ב׳) (ח׳]): **ט** [צ]**צְנוֹר הַמְקַלֵּחַ מַיִם מִן הַגֶּג שֶׁעָלוּ בּוֹ קַשִּׁים** (מו) **וַעֲשָׂבִים שֶׁסּוֹתְמִים וּמְעַכְּבִים קִלּוּחוֹ וּמֵימָיו יוֹצְאִים וּמִתְפַּשְּׁטִים בַּגֶּג וְדוֹלְפִים לַבַּיִת,** (מז) **מִמֵּעֲכָן בְּרַגְלוֹ * בְּצִנְעָה, דְּכֵיוָן דִּמְתַקֵּן עַל יְדֵי שְׁנוּי הוּא שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶלָּא בְּרַגְלָיו, בְּמָקוֹם פָּסִידָא לֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן:** י [ק]**הֶדֵס מְחֻבָּר,** (מח) **מֻתָּר** (ט) **לְהָרִיחַ בּוֹ. [*] אֲבָל אֶתְרוֹג וְתַפּוּחַ וְכָל דָּבָר הָרָאוּי לַאֲכִילָה, אָסוּר לְהָרִיחַ בּוֹ בְּמְחֻבָּר שֶׁמָּא** (מט) **יִקַּח אוֹתוֹ לְאָכְלוֹ: יא** (נ) [ר]**הַשּׁוֹרֶה חִטִּים וּשְׁעוֹרִים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶם בְּמַיִם, הֲרֵי זֶה** (נא) **תּוֹלָדָת זוֹרֵעַ וְחַיָּב** (י) (נב) **בְּכָל שֶׁהוּא.** הַגָּה: וּמֻתָּר (נג) לְהַעֲמִיד (יפ) עֲנָפֵי אִילָנוֹת בְּמַיִם בְּשַׁבָּת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיוּ בָּהֶם פֵּרוֹחִים

[צ] כְּתִבוֹת ס׳ (ע״א) בְּרֵיתָא וּכְתָבוּהוּ הָרִי״ף (שבת סא.) וּרא״ש בְּפֶרֶק כ״ב דְּשַׁבָּת (סי׳ ד׳). ק סֵפֶר (ל״ו [ל״ז]) (ע״ב) בְּגִרְסַת הָרִי״ף (שם יח.) וְהָרא״ש (פ״ג סי׳ כה) וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ״ם שָׁם בְּפֶרֶק כ״א (ה״ז). ר רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ח׳ (ה״ב) וְכָתַב הָרַב הַמַּגִּיד שֶׁהוּא מִסְּוּגְיָא דִּזְבָחִים פֶּרֶק דָּם חַטָּאת (צד:).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

י **[בשו״ע] אֲבָל אֶתְרוֹג כו׳.** עַיִן מַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנִי אָבִי זְקֵנִי בִּכְכוֹר שׁוֹר בְּשַׁבָּת דַּף ע״ג (ע״ב), שֶׁרַשַּׁ״י בְּסֻכָּה דַּף ל״ז (ע״ב ד״ה אכל) כָּתַב דְּהָאוֹכְלוֹ בְּמֻחְבָּר אֵין לְךָ תּוֹלֵשׁ גָּדוֹל מִזֶּה, וְלָכֵן יֵשׁ לְהִמָּחוֹת בְּיַד הַטּוֹעִים וְהוֹלְכִים לְגִנּוֹת בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְקוֹטְפִים פֵּרוֹת מִן הַמֻּחְבָּר וְאוֹכְלִים וְרָאוּי לְמָנוֹת אֲנָשִׁים עַל זֶה עַד שֶׁיִּשְׁתַּקֵּעַ הַדָּבָר כו׳, וְעַיִן שָׁם דִּמְיְתֵי מַעֲרוּבִין דַּף ק׳ (ע״ב) דִּתְלִישָׁה בְּרֶגֶל הֲוֵי תְּלִישָׁה. וְעַיִן בֶּהָר הַכַּרְמֶל סִימָן (ט׳) [כ״ג] וְעַיִן בְּסֵפֶר מִשֶּׁה יְהוּדָה (סק״ב) הֵבִיאוּ בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ד) דְּבָרִים (הַצָּרִיךְ) [שֶׁצָּרִיךְ] לְזָהֵר הַיּוֹשְׁבִים בַּגִּנּוֹת בְּשַׁבָּת שֶׁלֹּא יִשְׁלוּ יְדֵיהֶם בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ בְּפֵרְדֵּס חֲבֵרוֹ, גַּם לֹא יְשַׁלֵּיךְ זְרָעִים בִּמְקוֹם יְרִידַת גְּשָׁמִים שֶׁסּוֹפָם לְהִצְמַח, גַּם לְעַנֵּין טלטול בְּכָל הַגַּן וּלְהוֹצִיא מִן הַבָּתִּים לְגַן צָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה מְצִיאוּת לְאִסּוּר וְצָרִיךְ לְשָׁאל פִּי חָכָם בְּאֵיזֶה מְצִיאוּת, (וְעַיִן לְקַמָּן סִימָן שנ״ח בְּט״ז סָעִיף קָטָן ה׳ שֶׁכָּתַב מֵהַאי טַעְמָא רְאוּי שֶׁלֹּא לֶאֱכל בְּגִנָּה בְּשַׁבָּת כו׳ וְהֵבִיאוּ בֵּאֵר הֵיטֵב שָׁם (סק״ט)). גַּם הַקּוֹשְׁרִים חֲבָלִים בְּאִילָן וּמוֹשִׁיבִים קְטַנִּים בְּהוֹלְכָה וְהֲבָאָה עוֹשִׂים כַּמָּה אִסּוּרִים וְצָרִיךְ לְמֵחוֹת בְּיָדָם, עַיִן שָׁם. וְעַיִן בְּשו״ת נוֹדַע בִּיהוּדָה מַהְדוּרָא תִּנְיָנָא סִימָן ל״א בְּבֵאוּר דִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם (פ״ח ה״ב) בְּמִשְׁקֶה מַיִם לְזֹרְעִים. עַיִן שָׁם:

בֵּאוּר הַלָּכָה

וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּכַד שֶׁל תְּבוּאָה שֶׁעוֹמֵד עַל גַּבֵּי קַרְקַע אֲפִלּוּ אִם הוּא נָקוּב מֻתָּר לְהַגְבִּיהוּ וּלְהַנִּיחוֹ עַל גַּבֵּי הַשֻּׁלְחָן, וּרְאָיָה מִמַּה דְּאִיתָא בַּגְּמָרָא מ״ה (ע״א) **וְהוּבָא בְּסִימָן** ש״י (סק״ב) **דְּחִטִּין שֶׁזָּרְעָן בְּקַרְקַע וַעֲדַיִן לֹא הִשְׂרִישׁוּ דָּמְיָא לְלֹקֵט וּלְאָכְלָן וְאֵין בָּהֶם מִשּׁוּם מַקֵּצֶה, וְתַיְפוּק לֵיהּ דְּקָמַפְסִיק בָּזֶה לְחִיּוּתֵיהוּ, אֶלָּא וַדַּאי כֵּיוָן שֶׁלֹּא הִשְׂרִישׁוּ עֲדַיִן אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת מִן הַקַּרְקַע וּכְמוּנָּח עַל הַשֻּׁלְחָן דָּמְיָא. וַאֲפִלּוּ לְפִי מָה שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן** ש״י (סק״ו) **בְּשֵׁם הַמְּאִירִי דְּדַוְקָא כְּשֶׁהֵם מֻנָּחִים מְגֻלֶּה מִלְמַעְלָה אֲבָל אִם תְּחוּבִין בָּעָפָר אָסוּר עַל כָּל פָּנִים מִדְּרַבָּנָן, וְהָכִי נָמֵי אִפְשָׁר לוֹמַר דְּמָה שֶּׁהוּא מֻנָּח בְּתוֹךְ הַכַּד הַנָּקוּב הֲרֵי הוּא כְּטָמוּן בַּקַּרְקַע, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְחִילוּ כְּלָל לְצָמַח לֹא עֲדִיפִי מֵעֲשָׂבִים שֶׁתְּחוּבִין בָּעָפָר מַמָּשׁ שֶׁלֹּא הִשְׂרִישׁוּ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּסָעִיף ו׳ דְּמֻתָּר לְהוֹצִיאָן בְּשַׁבָּת כֵּיוָן שֶׁלֹּא הִשְׂרִישׁוּ וְאֵינוֹ רוֹצֶה בְּהַשְׂרָשָׁתָן, וְהָכִי נָמֵי דְּכַד הָכָא הֲרֵי לֹא נִתְּנוּ בְּהַעֲמָדָתָן שָׁם לְשֵׁם זְרִיעָה וְגַם לֹא הִתְחִילוּ כְּלָל לְצָמַח. [וְהֵיא דְּעָצִין, עַל כָּרְחָךְ מְיֵירֵי שֶׁהַזְּרָעִים שְׁמֻנִּחִים שָׁם נִשְׁתָּרְשׁוּ בְּהָעָפָר שֶׁבָּעָצִין, וְאִי נָמֵי אֲפִלּוּ אֵין שָׁם עָפָר בָּעָצִין וְלֹא הִתְחִילוּ חִזְרָעִים עֲדַיִן לְצָמַח כְּלָל, הֲלֹא מִסְתַּמָּא נִתְּנוּ בְּמַה שֶׁהֻנַּחוּ שָׁם בָּעָצִין לְשֵׁם זְרִיעָה,** דְּאִז בְּנָקוּב בְּוַדַּאי אָסוּר לְסַלְקָם מִן הָאָרֶץ כֵּיוָן שֶׁנִּתְּנוּ לְזְרִיעָה דְּהֲוֵי כְּמִי שֶׁזְּרָעָם. בְּאָרֶץ כֵּיוָן דְּנָקוּב הוּא וְכִדְאִיתָא בְּסָעִיף ו׳ דְּאִם נִתְּנוּ לְזְרִיעָה אָסוּר, וְהָא דְּמַחְמִיר הַמְחַבֵּר אַף בְּאֵינוֹ נָקוּב, מִשּׁוּם דְּאֶחָד מִן הַכֵּלִים עֵץ אוֹ חֶרֶס אֵינוֹ נָקוּב בְּנָקוּב דְּמֵיָא וּמַחְמִיר בְּשִׁתֵּיהֶן מִשּׁוּם סְפֵקָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל (ד״ה אפילו). **אַךְ כָּל זֶה אִם מֻנָּחִים שָׁם רַק זֶה יוֹם אוֹ יוֹמַיִם דְּוַדַּאי לֹא הִתְחִילוּ הַגַּרְעִינִים לְצָמַח, אֲבָל אִם מֻנָּחִים שָׁם כְּמָה יָמִים דְּקָרוֹב לוֹמַר שֶׁיֵּשׁ בְּשׁוּלֵי הַכַּד אֵיזֶה גַּרְעִינִים שֶׁהִתְחִילוּ לְצָמַח עַל יְדֵי הַנֶּקֶב שֶׁבַּכַּד שֶׁהָרִיחַ מִן הַקַּרְקַע וְיֵשׁ לָהֶם יְנִיקָה מִן הַקַּרְקַע, וּכְשֶׁיִּגְבְּהוּ הַכַּד מִן הָאָרֶץ מַפְסִיק לְחִיּוּתֵיהוּ וְאַף עַל גַּב דְּאֵין מִיכָּוִין לָזֶה, פְּסִיק רֵישָׁא הוּא, וְכֵן לְעִנְיַן לְהַגְבִּיהַּ הַכַּד מִן הַשֻּׁלְחָן וּלְהַעֲמִידוֹ עַל גַּבֵּי קַרְקַע אֵין נָכוֹן רַק אִם דַּעְתּוֹ שֶׁיַּעֲמֹד שָׁם יוֹם אוֹ יוֹמַיִם, אֲבָל אִם יַעֲמֹד שָׁם כְּמָה יָמִים [וְהַמָּקוֹם הַהוּא הוּא מָקוֹם לַח,** וְכִדְמוּכָח לְעֵיל בְּסָעִיף ד׳ דְּאִי לָאו הָכִי אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁיִּצְמַח לְבַסּוֹף] **נִרְאֶה דְּאָסוּר,** דְּלְבַסּוֹף בְּוַדַּאי יִצְמְחוּ הַגַּרְעִינִים וְיִמָּשְׁכוּ חִיּוּתֵיהוּ מִן הַקַּרְקַע וְנֶחְשָׁב בַּעֲמִידָתוֹ כְּזוֹרֵעַ:

*** שֶׁנִּפְשַׁח מֵעֲרֶב שַׁבָּת. הַיְינוּ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת עוֹד הַעֲנָף אַף עַל גַּב שֶׁעֲדַיִן מְחֻבָּר הוּא בְּקִלְפָּתוֹ, וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לְיַחֵד זֶה דְּאֵין הָעוֹלָם בְּקִיאִין בְּכָךְ וְאֵין לְהַתִּיר כִּי אִם כְּשֶׁנִּפְרַד לְגַמְרֵי מֵהָאִילָן** [פְּרֵי מִגְדִּים (מש״ז סק״ח)]:

ט * בְּצִנְעָא. עַיִן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה צינור) **שֶׁחִבִּיא מִשָּׁם הַר״ן** (סא. ד״ה ממעכן) **שֶׁכָּתַב דְּאָפְשָׁר דַּאֲפִלּוּ בְּפִרְהֶסְיָא שָׁרֵי, אֶלָּא דִּלְכַתְּחִלָּה כָּל הֵיכִי דְּמָצֵי כְּבָשִׁים אָסוּר [פְּרֵי מִגְדִּים (א״א ס״ק יב)]: (נב) בְּכָל שֶׁהוּא.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ גַּרְגִּיר אֶחָד: **(נג) לְהַעֲמִיד עֲנָפֵי אִילָנוֹת.** שֶׁקּוֹצְצִין בֵּימוֹת

בֵּאֵר הֵיטֵב

י (ט) **לְהָרִיחַ.** וְכָתַב הַשַּׁ״ז (סק״י) וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּסָעִיף א׳ (סק״ב) דְּאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין אֲפִלּוּ בְּיָרָק, צָרִיךְ לוֹמַר דְּכָאן אֵינוֹ נוֹטְלוֹ בְּיַד דְּאִלּוּ נוֹטְלוֹ לְהַדֵּס בְּיָדוֹ אָסוּר, עַיִן סָעִיף קָטָן א׳: **יא** (י) **בְּכָל שֶׁהוּא.** עַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב) מַה שֶּׁהִקְשָׁה מִשַּׁ״ס דִּזְבָחִים דַּף צ״ד (ע״ב) וְהָעֲלָה דְּאֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא בְּשׁוּרָה זְמַן אֲרֹךְ כְּמוֹ חֲצִי יוֹם וּלְהָכִי נָקַט הַשּׁוּרָה, וְכֵן מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם שְׁנוּתָנִים חֲמִשִּׁים לְמַיִם וּמַאֲכִילִין לַבְּהֵמוֹת וּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ עִיּוּן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ עַיֵּן שָׁם וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב הַיְד אַהֲרֹן (הגב״י): (יפ) **עֲנָפִי.** שֶׁהוּכְנוּ מֵאֲתְמוֹל לְתַשְׁמִישׁ, וְעַיֵּן סִימָן ש״ח סָעִיף כ״ג

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(נט) לְעַנְיוּת דַּעְתִּי יֵשׁ מִזֶּה רְאָיָה לִשִׁיטַת הַסּוֹבְרִים דְּפִסְיק רֵישָׁא אָסוּר אַף בְּמִלְתָא דְּרַבָּנָן עַיֵּן שי״ד (ס״א) בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): **ט** (מ) תּוֹסְפְתָּא שֶׁלְּרַבִּינוּ עָרוּבִין (פ״ח ה״ט) וּמְאִירִי פֶּרֶק חֲבִית (קמד: ד״ה גדולי הפוסקים): **י** (מא) יָם שֶׁל שְׁלֹמה (ביצה פ״ג סי׳ י׳) וְהוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״י): **(מב)** אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ג) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ד) דִּלְא כְּטוּ״ז (סק״י). וְאַף דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן שי״ב סָעִיף קָטָן ו׳ דְּעָתוֹ דְּבַעֲשָׂבִים נָמֵי יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם מְקַצֶּה אֲפִלּוּ בְּעוֹדָן מְחֻבָּרִים, כְּבָר הִקְשׁוּ עָלָיו הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים שָׁם: **(מג)** רַשַׁ״י (סוכה לו: ד״ה אבל אתרוג). **וּמִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן חִיּוּבָא מִסְתָּבֵר כְּמָה אַחֲרוֹנִים דְּלֵית בְּהוּ בֵּין אִם תּוֹלֵשׁ דְּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם (פ״ח ה״ב) בְּמַשְׁקֶה מַיִם לְזֹרְעִים. עַיֵּן שָׁם:**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(נט) זוֹרֵעַ: **ט** (מו) **וַעֲשָׂבִים.** תְּלוּשִׁין [פְּרֵי מִגְדִּים (מש״ז סק״ט)]: (מז) **מִמֵּעֲכָן.** פֵּרוּשׁ (מ) דּוֹרְסָן וּמַשְׁפִּילָן בְּרַגְלָיו, וְכָתַב הַמְּאִירִי פֶּרֶק חֲבִית (קמד: ד״ה גדולי הפוסקים) דְּלַהֲסִירָם הֲנָּה וַהֲנָּה אָסוּר אֲפִלּוּ בְּרַגְלוֹ: י (מח) **מֻתָּר לְהָרִיחַ בּוֹ.** דְּלֹא שַׁיְּךְ לְמִגְזַר שֶׁמָּא יְקוֹץ, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה רַק לְהָרִיחַ וְזֶה יָכוֹל הוּא לַעֲשׂוֹת אַף בְּמֻחְבָּר, (מפ) וְיֵשׁ מַחְמִירִין בָּזֶה, א]וְכָתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ט יא) דְּהָעֶקֶר כְּפָסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. (מג) ב]וּלְעִנְיַן לְטַלְטְלוֹ בְּיָדוֹ דִּינוֹ כְּמוֹ לְעֵיל לְעִנְיַן קָנִים הָרַכִּים בְּסָעִיף א׳: **(מט) יִקַּח אוֹתוֹ לְאָכְלוֹ.** וְכִי תֵּימָא הָא נַמִי יָכוֹל לְנַעֲשׂוֹתוֹ בְּפִיו מִן הַמֻּחְבָּר, (מג) אֵין לְךָ תְּלִישָׁה גְּדוֹלָה מִזּוֹ. (מד) וְלָכֵן יֵשׁ לְמַחוֹת בְּיַד הַטּוֹעִים וְהוֹלְכִים לְגִנּוֹת בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְקוֹטְפִים פֵּרוֹת מִן הַמֻּחְבָּר וְאוֹכְלִים, וּמִלְּבַד אִסּוּר תְּלִישָׁה אֲסוּרִים גַּם כֵּן אַחַר כָּךְ בַּאֲכִילָה לַכֹּל בְּשַׁבָּת וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שכ״ב סָעִיף ג׳, וְרָאוּי לְמָנוֹת אֲנָשִׁים לְהַשְׁגִּיחַ עַל זֶה עַד שֶׁיִּשְׁתַּקֵּעַ הַדָּבָר: **יא** (נ) **הַשּׁוֹרֶה.** כְּדֵי (מה) שֶׁיִּתְרַכְּכוּ וְיִצְמְחוּ כֻּלָּן: **חִטִּים וּשְׂעוֹרִים** אֵיזֶה תְּבוּאוֹת קֹדֶם הַזְּרִיעָה: **(נא) תּוֹלֶדֶת זוֹרֵעַ.** דְּמַה זּוֹרֵעַ מְכַנֵּן לְאַצְמוּחֵי פֵּירֵי אַף זֶה כֵּן [מוֹעֵד קָטָן ב׳ (ע״ב)]. וְכָתַב בְּחַיֵּי אָדָם (כלל יא ס״ב) דְּהוּא הַדִּין הַשּׁוֹרֶה תְּבוּאָה לַעֲשׂוֹת מֵהֶן (מַאלְצִי״ן) לְשָׁכָר, **חַיָּב** דְּיִדּוּעַ דְּכַוָּנָתוֹ לְהַצְמִיחַ. וְכָתַב עוֹד דְּתַלְיָא (מו) מִשְּׁנָתַן לַמַּיִם חַיָּב אַף עַל גַּב דְּלֹא יִצְמְחוּ אֶלָּא לְאַחַר כַּמָּה יָמִים, וּמְסַיֵּם דְּאַף עַל פִּי כֵן מַהֲרוּת לְשָׁרוֹת תְּבוּאָה לְבְהֵמְתּוֹ, דְּאֵין כַּוָּנָתוֹ לְהַצְמִיחַ אֶלָּא לְרַכֵּךְ הַזַּרְעוֹנִים וְגַם לֹא יָבֹא לִידֵי צְמִיחָה דְּקֹדֶם שֶׁיַּצְמִיחוּ יֹאכְלוּם הַבְּהֵמוֹת. וְדַע דְּכָל זֶה בְּזֶרְעוֹנִים שֶׁאֵין נִבְלָלִים בַּמַּיִם, אֲבָל בְּזֶרְעוֹנִים שֶׁמִּתְעָרְבִים וְנִתְלִים זֶה בָּזֶה בַּמַּיִם כְּמוֹ כַּרְשִׁינִין וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שֶׁמִּתְרַכְּכִין וְנִמּוֹחִים שָׁם וְהַמַּיִם מִתְעַבִּים בְּסִבָּתָם וְנַעֲשִׂים כְּמַיִם שֶׁעָשָׂה אוֹ קֶמַח בְּלוּלִים בְּתוֹכָהּ, אָסוּר לִשְׁרוֹתָן לִבְהֵמָתוֹ מִשּׁוּם לָשׁ [כְּדִלְקַמָּן ש״מ סָעִיף י״ב וּכְמִתְנִיתִין דְּשַׁבָּת י״ז (ע״ב)] וְעַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה לְהָרַמְבַּ״ם (פ״א מ״ה) וּבְמְאִירִי (ד״ה המשנה החמישית)].

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכן סתם בשו״ע הרב (סט״ז). **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ד) אסר בטלטול, וכן מבואר דעתו בסימן שי״ב (ס״ט) דהוי מוקצה [ועיין שעה״צ (ס״ק מב)].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah